

ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Катерина Дмитрівна ДИМИДЮК,

*здобувач Науково-дослідного інституту
публічного права
<https://orcid.org/0009-0007-9096-4602>*

В умовах інтеграції економіки України до світового економічного простору поступово відбувається переосмислення сучасного ринкового господарства шляхом вироблення нових типів і форм економічного розвитку. Створенню економічної основи суспільства сприяє, зокрема, підприємницька діяльність. Це виявляється у тому, що учасники суспільства ініціюють створення власної справи, що сприяє покращенню їх власного добробуту та зростанню економіки країни. Тобто, люди долають наслідки економічних криз та адаптуються під нові умови життя, шляхом створення нових форм підприємницької діяльності, чим намагаються покращити своє матеріальне благополуччя та добробут держави. Підприємництво набуває актуальності саме в період трансформації ринкової економіки в Україні, адже безпосередньо впливає на становлення та розвиток ринкових інституцій, зокрема відтворенню вільного конкурентного середовища, а тому держава зі свого боку має забезпечити сприятливе підґрунтя для функціонування підприємництва, що можна досягти завдяки ефективному правовому регулюванню. Правове регулювання підприємницької діяльності здійснюється, як з метою забезпечення внутрішніх умов для її розвитку та функціонування, так і зовнішніх умов. Для регулювання підприємницької діяльності особливо важливого значення набуває адміністративно-правове регулювання.

Загалом, для адміністративного права характерною є наявність певних меж правового регулювання. Тобто, адміністративне право обмежується сферою діяльності виконавчих і розпорядчих органів, а також відносинами управлінського характеру [1]. Вітчизняний вчений В. І. Теремецький розтлумачує адміністративно-правове регулювання, «як цілеспрямований вплив правових норм, прийнятих державою, який забезпечується відповідними адміністративно-правовими засобами, за допомогою якого врегульовуються суспільні відносини» [2, с. 51].

До особливостей адміністративно-правового регулювання вчені адміністративісти відносять, зокрема: а) нерівність волі сторін у адміністративно-правових відносинах, (яка є переважною, проте не виключною), - що представляє собою домінанту суб'єкта владних повноважень над об'єктом управління; б) «суб'єкт управління, як правило, наділений державновладними повноваженнями щодо об'єкта управління»; в) об'єкт управління, як правило, зобов'язаний виконувати владні приписи суб'єкта владних повноважень [3, с. 42].

Таким чином, адміністративно-правове регулювання – це спеціальний вид правового регулювання, об'єктом впливу якого виступають адміністра-

тивні правовідносини. Таке правове регулювання здійснюється виключно за допомогою адміністративно-правових засобів. У свою чергу, адміністративно-правове регулювання підприємницької діяльності – це сукупність правових засобів, а також процесів і станів, які настають у вольових суспільних відносинах, що стосуються підприємницької діяльності, в результаті впливу на них адміністративно-правових норм.

Як один із видів правового регулювання, адміністративно-правове регулювання здійснює регулюючий вплив на певні об'єкти у адміністративно-правових відносинах. Так, у тлумачній словниковій літературі термін «об'єкт» (з лат. *objectum*) визначається, як: 1) «явище, предмет, особа, на які спрямована певна діяльність, увага і т. ін.; предмет наукового дослідження, спеціальної зацікавленості, компетенції» [4]; 2) пізнавана дійсність, яка існує незалежно від свідомості людини [4]. На думку І. Ф. Коржа об'єктом є те, що підлягає науковому дослідженню за допомогою прийомів і засобів гносеології. Вчений чітко підкреслює, що «у процесі наукового дослідження вихідні емпіричні знання про об'єкт доповнюються теоретичними знаннями, тобто системою понять про основні суттєві властивості, ознаки і характеристики об'єкту, що досліджується». На думку автора, з якою ми погоджуємося, до об'єкту будь-якої галузевої правової науки окрім держави і права, входять також правовідносини, що складаються у певній сфері суспільного життя. Саме вони і складають основу об'єкта правової науки. [5, с. 25].

Одним із об'єктів впливу адміністративно-правових норм є підприємницька діяльність, але перш ніж обґрунтувати цю тезу з'ясуємо зміст поняття «підприємницька діяльність».

Так, з точки зору В. М. Селіванова, «підприємництвом є не будь-яка корисна для суспільства діяльність по виробництву продукції, наданню послуг, а лише та, що характеризується такими основними ознаками: економічною самостійністю та автономною волею її суб'єктів; ініціативністю; творчим новаторським характером; систематичністю; здійснюється на власний ризик і під власну повну майнову відповідальність; здійснюється з метою одержання прибутку; є правомірною» [6, с. 8]. Тобто, вчений чітко окреслює межі такого виду господарської діяльності – виробництво продукції, надання послуг; виконання робіт, що безперечно є доцільним.

Для тлумачення поняття «підприємницька діяльність» важливим є визначення меж такої діяльності, адже, як зазначають вчені «підприємницька діяльність суттєво відрізняється залежно від типу організації» а також особистих характеристик її учасників [7].

Підводячи підсумок раніше зазначеного, резюмуємо, що об'єктом адміністративно-правових відносин є поведінка учасників управлінських відносин (дії, утримання від дій). Підприємницька діяльність здійснюється відповідно до встановлених державою загальнообов'язкових правил поведінки у цій сфері, які забезпечуються за допомогою різноманітних правових методів і засобів, зокрема, адміністративно-правових. А отже, підприємницька діяльність є об'єктом охорони адміністративного права, а відповідно, і об'єктом впливу адміністративно-правових норм.

Список використаних джерел:

1. Адміністративне право України: підручник: Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, В. В. Богуцький та інші / за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. Х.: Право, 2010. 624 с.
2. Теремецький В. І. Поняття адміністративно-правового регулювання у сфері оподаткування. *Держава та регіони. Серія «Право»*. 2012. № 1 (35). С. 50-54.
3. Адміністративне право України: навчальний посібник: Остапенко О. І. Ковалів М. В., Єсімов С. С. та ін. Загальна частина. Вид. 2-ге, доповнене. Львів: СПОЛОМ, 2021. 616 с.
4. Словник іншомовних слів. Електронне видання. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry=%EE%E1%27%BA%EA%F2>
5. Корж І. Ф. Об'єкт і предмет наукового дослідження в інформаційній сфері. *Інформація і право*. № 3 (22). 2017. С. 22 – 29.
6. Селіванов В. М. Концептуальні засади Кодексу про підприємництво України. *Право України*. 1995. № 2. С. 3 – 11.
7. Коваленко, О. В. Підприємництво та його організаційно-правові засади : навч. посібник для студ. II та III курсів економ. спец. денної та заочної форми навчання. Луганськ: Вид-во ДЗ "ЛНУ імені Тараса Шевченка", 2013. 400 с.